

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K, za pol leta 5 K 40 vin., za četrt leta 3 K 60 vin., mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne preste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, izserati. Kvestopna peti-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 30 vln., vsakrat po dogovoru.

10. števil.

V Ljubljani, v sredo, dne 3. februarja 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravišтво „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Dunajska cesta števil. 20.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 3 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Naš zbor.

V nedeljo dopoldne se je zbral v salonu hotela pri Maliču v Ljubljani sedmi redni zbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke. Delegatje so prišli skoraj iz vseh jugoslovanskih krajev Avstrije in že na prvi pogled se izraža napredek stranke v tem, da je zastopana cela vrsta organizacij, katerih se ni bilo ob času zadnjega zbora.

Izmed zunanjih gostov vidimo na zboru poslanca Muchitscha, ki zastopa klub socialno-demokratskih poslancev ter štajersko deželno organizacijo. Iz Zagreba je navzoč sodrug Evgen Demetrovič, ki zastopa hrvatsko socialno-demokratsko stranko. Češka stranka je določila delegata, ki pa vsled nujnega zadržka v zadnjem trenutku ni mogel odpotovati. Od italijanske stranke je delegiran poslanec sodrug Oliva, ki ob otvoritvi še ni navzoč.

Dvorana je enostavno, a ukusno dekorirana.

Zborovanje otvori v imenu izvrševalnega odbora sodrug

Ethin Kristan:

Cenjeni zborovalci! V imenu izvrševalnega odbora Vas pozdravljam na VII. zboru jugoslovanske socialno-demokratske stranke, kjer ste se zbrali na resno delo v korist jugoslovanskemu proletariatu v tej državi. Če se ozremo po tej dvorani, opazimo že po zunanji sliki, da se je od našega zadnjega zbora marsikaj izpremenilo; stranka se je povečala in razširila, a poročila nas bodo poučila, da se je tudi poglobila. Za nami imamo dveletno dobo dela, ki je bila polna težkih, včasih strasnih bojov, a čeprav se ne moremo veseliti tistih vidnih uspehov, ki so jih v bogati meri žele bratske stranke drugih narodov, vendar naši boji niso ostali neplodni, temveč so nam pomagali povečati našo organizacijo, ki mora biti podlaga novemu delu. Ne le mi, temveč tudi naši nasprotniki čutijo naš napredek in zato iščejo vedno novih sredstev, da bi paralizirali sadove našega dela. Novi uspehi nam porajajo nove boje in tako ne more biti miru, dokler ne zmaga zavedni proletariati. Ne zavajamo se za nikakršni utopljami in dobro vemo, da je naša pot še dolga; zamuditi pa ne smemo nobenega trenutka, ko nam je mogoče, napraviti nov korak. Vsi smo se zbrali z najresnejšimi nameni na tem zboru in zato smo prepričani, da nam porodi tudi to delo uspeh, ki si ga želimo, uspeh, ki nas dvigne in nas okrepi za nove boje. (Odobrovanje.)

(Nemško): V imenu izvrševalnega odbora in tega zbora mi je pozdraviti sodruga Muchitscha, ki nas je obiskal v imenu nemških sodrugov-poslancev in štajerske deželne organizacije. Kot najmlajša proletarska stranka v tej državi, ki se bojuje v najtežavnejših razmerah, potrebujemo čisto

vzgljedov in svetov, pa nas tembolj veseli izraz proletarske solidarnosti, ki nam ga izkazujejo nemški sodrugi s to delegacijo. Sodruga Muchitsch se bo na našem zboru lahko prepričal, da tudi jugoslovansko zavedno delavstvo v dobri volji in vztrajnem boju ne zaostaja za svojimi sodrugi drugih jezikov, temveč da hiti za njimi z vso močjo. Varujoč svojo avtonomijo ne pozabi jugoslovanska stranka nikdar na dolžnosti proletarske vzajemnosti v skupnem boju in se veseli izražanja enake solidarnosti od drugonarodnih sodrugov. Zato nas tudi veseli prihod poslanca sodruga Muchitscha katerega najtoplejše, najpristrčnejše pozdravljam. (Živahno odobrovanje.)

(Hrvatsko): S posebnim zadoščenjem mi je pozdraviti zastopnika najbližje nam hrvatske socialne demokracije, sodruga Evgena Demetroviča. Če nas družijo proletarski interesi z delavstvom vseh narodov, so vendar še posebno tesne vezi med nami in med hrvatskim proletariatom, zakaj politična meja, ki je med nami, vendar ne more razdejeti dejstva, da imamo posebne skupne interese, ki ne poznajo nobene državno-pravne razdelitve in se ne morejo zmeniti zanje. Mi vemo, da smo že danes v številnih vprašanih vzajemno prizadeti, a da se njih število pomnožuje od dne do dne. Neznani nam je šovinizem meščanskih strank; poznamo pa in čutimo resnične narodne interese in se kar nič ne motimo, da potrebujemo drug drugega za bodočnost. Trezno narodno prepričanje delavstva nam kaže, da moramo še izpopolnjevati vzajemne stike in prav zadnji veliki politični dogodki nam potrjujejo prepričanje z najmočnejšimi argumenti. Vsak napredek, ki ga želimo sodrugom na Hrvatskem, je tudi naš napredek. Navzočnost zastopnika hrvatskih sodrugov nas torej navdaja z največjo radostjo in z najiskrenejšimi občutki izrekamo sodrugu Demetroviču svoj prisrčni bratski pozdrav. (Živahno odobrovanje.)

Ne kot gosta, temveč kot polnopravnega člana tega zbora pozdravljam sodruga Glumca iz Šibenika, ki zastopa tukaj vse politične organizacije v Dalmaciji. Prvikrat so s tem dalmatinski sodrugi uradno zastopani na zboru svoje jugoslovanske socialno-demokratske stranke in vsi pričakujemo od te udeležbe okrepitev zveze med stranko in njenim delom v Dalmaciji in pričakujemo od nje tudi za dalmatinske sodruge najboljši uspeh. (Pritrjevanje.)

Od izvrševalnega odbora češko-slovanske socialno-demokratske stranke smo dobili sledeči brzojav:

„Vykony rybor strany přeje jednani sjezdu mnoho zdaru. Omluvte naši nepřítomnost. Delegat naš pro nahlou důležitou udalost nemohl odjet.“

Za vykony vybor:

Bruha.

(Izvrševalni odbor stranke želi zboru mnogo uspeha. Oprostite našo nenavzočnost. Naš delegat se zaradi nepričakovanega važnega dogodka ni mogel odpeljati.)

Za izvrševalni odbor:

Bruha.)

Pismene pozdrave smo dobili od socialno-demokratske stranke v Bosni in Hercegovini iz Sarajeva; od nemške socialne demokracije iz Berlina ter od skupne eksekutive z Dunaja. (Govornik prečita pozdrave. Ploskanje.)

Predložen je sledeči dnevni red:

1. Poročila, podaja tajnik sodrug Ivan Mlinar.
2. Politični položaj, poročila sodrug Ethin Kristan.
3. a) organizacija, poročila sodrug Ivan Kocmur.
b) Taktika, poročila sodrug dr. Tuma.

4. Tisk, poročila sodrug Anton Kristan.

5. Volitev izvrševalnega odbora.

6. Raznoterosti.

Ali se ugovarja dnevnemu redu? — Ker se ne, je sprejet.

Za predsedništvo predlaga izvrševalni odbor, odnosno sinočnja predkonferenca:

Za predsednike sodruga Čobala, Tokana in Milosta;

za zapisničarja sodruga Malovrha, Komarlija in Stigla.

Ali kdo ugovarja?

Ker ni ugovora, prosim za glasovanje. — Predlog je soglasno sprejet in prosim izvoljene sodruga, da prevzamejo vodstvo zbora.

Sodruga Čobal:

V imenu predsedništva se zahvaljujem za izvolitev in naznanjam, da je predložen pravilnik. (Prečita ga.) Ali želi kdo izpremembe? Ker ne želi nihče, prosim za glasovanje. — Pravilnik je sprejet.

Voli se komisija za pregledanje mandatov: Dr. Tuma, Kocmur, Jernejčič;

komisija za pregledanje in redakcijo predlogov: Regent, dr. Tuma, Ethin Kristan, Anton Kristan, Sitar.

Po pozdravnih govorih sodrugov Muchitscha in Demetroviča, katere objavimo v prihodnji številki, se preide k 1. točki:

Poročila.

Sodr. Mlinar

pod naslednje tajniško poročilo:

Cenjeni zbor!

Naloga mi je, cenjeni sodrugi, da vam poročam o najvažnejših dogodkih, ki so se pripetili v strankinem področju od šestega strankinega zbora v Trstu pa do danes.

Prejšnje dveletno obdobje strankino je bilo posvečeno boju za volilno reformo za državni zbor, ta poslednja doba pa realiziranju tega boja, to je državnozbornim volitvam, nadalje pa delu za volilne reforme v deželnih zborih. V tej dobi smo dobili nove volilne pravice za deželne zbore skoro v vseh kronovinah, po katerih deluje jugoslovanska socialna demokracija. Malovreden je sicer sad teh bojov, zakaj deželni zbori so, med katerimi prednjači kranjski, si zadali znak reakcije in krivičnosti napram industrialnemu delavstvu in delavstvu sploh.

Šesti strankini zbor je sklepal o državnozbornih volitvah, sklenile so se nekatere organizacijske reforme ter samostalni predlogi.

Kaj in kako se je dalo izvršiti vse to, naj poročam v naslednjem, in sicer pravzaprav le o stvareh, ki spadajo naravnost v področje izvrševalnega odbora.

Za državni zbor je kandidirala stranka v 20 volilnih okrajih, in sicer na Kranjskem v 7, na Štajerskem v 7, na Goriskem v 2, v Trstu v 1, v Istri v 1 in v Dalmaciji v 1 okraju.

Zmage naša stranka sicer ni dosegla v nobenem okraju, vendar je pa odločevala pri ožjih volitvah v petih okrajih, in sicer v obeh okrajih na Goriskem, v dveh okrajih na Štajerskem in mestu Ljubljani. Stranka je priporočala, da naj pri teh ožjih volitvah podpirajo naši volilci napredne kandidate brez vsakršne druge obveze, le v Ljubljani se je sklenila abstinenca, ker je pripadal kandidat stranki, ki je bila dejanski nasprotna splošni in enaki volilni pravici. Žal, da se slednji sklep v Ljubljani ni izvedel popolnoma.

Glasov so dobili naši kandidati na Kranjskem 5030, in sicer okraji: idrijski in litijsko-žužemski okoli 1400 in 1300, ljubljanski okoljski domala 1000, ljubljanski 640.

Dalje je dobil kandidat v Trstu okoli 1500, goriški okoljski 622, nabrežinski 594 ter labinski 556. Na Štajerskem je dobil naš kandidat v celjsko-lasko-brežiskem okraju nad 1700 glasov. Drugi okraji so dobili manjše število glasov. K tem podatkom izražam željo, da bi se izdelala glede oddanih glasov natančna statistika ter se dodala poročila o tem strankinem zboru, ker se ga namerava izdati posebe, ker mi ni bilo mogoče zbrati statističnih podatkov iz netočnih časniških poročil. Taka statistika ima za javnost pač mnogo več pomena nego za to zborovanje.

Mimogrede še omenjam, da je mnogo slovanskih glasov oddanih tudi v drugo narodnih volilnih okrajih, kakor v Trstu do 30%, v Istri do 25%, v Mariboru do 25%, dalje v Gorici, v celjsko-lasko-breškem mestnem volilnem okraju ter nekaj tudi na Koroskem.

Enako važen dogodek so bile deželnozborske volitve na Kranjskem, Gorenjskem, v Idriji, posebej pa v Ljubljani, kjer je prišel prvič naš kandidat v ožjo volitev z liberalnim kandidatom ter dobil pri ožji volitvi okoli 1360 glasov.

O volitvah poročati kaj več, se mi ne zdi potrebno, ker so to same znane stvari. Omenim naj le še, da je pri glavni volitvi v deželni zbor kranjski leta 1907 glasovala socialna demokracija pri ožjih volitvah za naprednega učitelja.

V vsem volilnem boju in bojih je sodeloval tudi izvrševalni odbor kakorkoli le mu je bilo mogoče, torej ne le kot tak, nego tudi kot agitačni odbor.

Na strankinem zboru se je tudi sklenilo, da naj izhaja »Rdeči Prapor« v državnozborski volilski dobi kot dnevnik. Ta sklep se je uresničil, zakaj »Rdeči Prapor« je res izhajal dva meseca, t. j. od 5. aprila do 4. junija 1907 kot dnevnik.

Ko je list prenehal izhajati kot dnevnik, je namerjal izvrševalni odbor izdajati »Rdeči Prapor« trikrat na teden. Toda denarne težkoče, ker se ni oglasilo dovolj novih naročnikov, se ta namera ni uresničila; treba se je bilo zadovoljiti z dvakratno izdajo na teden, in sicer je pričel izhajati dvakrat na teden dne 16. oktobra 1907. Od takrat izhaja »Rdeči Prapor« redno dvakrat na teden.

»Rdeči Prapor« se je bil jako razširil. Ena tedenska številka se je tiskala okroglo v 4000 izvodih, druga tedenska številka pa ni dosegla te naklade, ker je malo odjemalcev med strokovnimi društvi, ki jemljejo le takozvane obvezne številke.

Precej hud udarec je zadala našemu glasilu ustanovitev strokovnega glasila za železničarsko stroko. Meseca novembra je bila v Ljubljani konferenca železničarjev, ki je napravila ta sklep. Od takrat pa do meseca marca leta 1908 pa je izhajal »Železničar« kot priloga »Rdečemu Praporu«; meseca marca pa je pričel izhajati »Železničar« kot samostojno glasilno organizacije železničarjev. Priznavamo, da je bil list potreben, naglašamo pa tudi, da je vsaj prav tako potrebno za vsakega delavca tudi strankino politično kakor strokovno glasilno. »Železničar« izhaja gotovo v prid železničarski stroki, pa tudi stranki; toda omenjam to le zaradi tega, ker je naše glasilno izgubilo s tem lepo število odjemalcev in je stranka ta pojav v materialnem oziru težko občutila. Natančneje denarstveno poročilo glede lista in tiska bo itak podal sodrug blagajnik.

Spricho razvoja stranke so uvideli primorski sodrugi, da nujno potrebujejo politični list. Sklicali so meseca avgusta 1907 konferenco v Trst ter sklenili izdajati za Primorje nov politični tednik »Delavski list«. Izvrševalni odbor ni nasprotoval temu, ker je uvidel resnično potrebo takega lista in ker se je s tem razbremenil »Rdeči Prapor«, ki pa tudi ni izgubil zaradi tega, nego je kljub temu po Primorskem še precej razširjen. »Delavski list« se naravno lepo razvija. O njem nam poroča zastopnik iz Trsta.

Omenjati moram še ustanovitev »Delavske tiskovne družbe«. Ustanovila se je »Delavska tiskovna družba«, ki je imela svoj ustanovni občni zbor dne 7. junija v Ljubljani. Tiskovna družba ima namen, da centralizira tisk. Prevezla je že »Naprejš«, ki je bil do takrat glasilno okrajne organizacije idrijske. Prevezla je tudi zalogo brošur, ki jih je izdalo združenstvo »Naprejš« in založila že večje število

brošur, ki so nam itak znane. »Naprejš« sam se je pa prelevil v poljuden list, ki naj razširja naše ideje v preprosti besedi med našim ljudstvom. Izhaja tudi odslej po dvakrat na mesec.

Prvi majnik se je slavil stopoma bolje nego prejšnja leta. Leta 1907 ni izdal izvrševalni odbor majnikovega spisa, nego je izdal le majnikovo številko »Rdečega Praporja«; pač pa je izšel l. 1908 majski spis.

V prošli poslovni dobi je poslal izvrševalni odbor svojega zastopnika na hrvaški strankini zbor (aprila 1908) in na italijanski zbor (septembra 1908) v Trst; pozdravil je pa češki in nemški zbor in pa nekatere konference.

Šesti redni strankini zbor v Trstu je bil sklenil, da se odpošlje zastopnik naše stranke tudi na mednarodni kongres v Stuttgart. Sklep se ni izvršil, ker ni bilo dovolj denarnih pomočkov na razpolago.

Vseh delegacij na državne, deželne, oziroma okrajne konference je sklenil izvrševalni odbor 13. (Dunaj 3, Logatec 1, Trst 3, Zagorje 1, Jesenice 1, Gorica 2, Zagreb 1). Omenjati mi je posebej, da je bila prva državna konferenca namenjena državno-zborskim volitvam, tretja pa volilnemu boju na Ogrskem. Razen tega se je je udeleževal izvrševalni odbor vseh ljubljanskih konferenc.

Poleg volilne borbe v državni zbor in deželne zbornice je prirejala stranka shode proti draginji živil, demonstrativne in protestne shode za volilno reformo na Ogrskem in slednjič shode zoper razmere na Hrvaškem, posebno sprčo veleizdajске afere.

Svoje seje je imel izvrševalni odbor po potrebi. Sklepe, oklice, pozive in poročila o strankinih prireditvah je podajal redno »Rdeči Prapor«.

To splošno poročilo bo di uvod poročilom, ki jih podajo zastopniki deželnih organizacij. Splošno je to poročilo, ki ga je mogoče podati v teh kratkih orisih. Vendar je jasno razvidno iz njega, da smo napredovali. Tajništva, ki je nujno potrebno, se ni bilo mogoče osnovati, da si je dela preveč. Naše delo se je takorekoč omejilo domala na agitacijo in administrativna dela. Priznati moramo, žal, da smo se mogli premalo pečati v splošnem s politično organizacijo, ker je bilo ravno dela mnogo za vse tiste, ki so aktivno delovali v tej stranki. Pozdravljam pa že željo deželnih organizacij, da bi same poročale o svojem delovanju v prošli dobi, zakaj prav iz teh poročil bomo izpoznali, kje smo in kako jaki smo že. Iz poročil cenjenih organizacij bomo spoznali mnogo bolj dušo stranke nego iz kaknega skupnega poročila. Jasni si moramo biti o našem stanju, jasna pot in vstrajno delo nas povede k osvoboditvi iz gospodarske in duševne sužnosti.

Blagovolite sprejeti to splošno poročilo blagohotno na znanje. Dalje.

Sodrugi! Podpirajte in širite »Rdeči Prapor«. Pridobite novih naročnikov! Na delo za centralno glasilno stranke.

Ruske reči.

Kaj skrbi ruskega carja? Pred kratkim je umrl v Kronstatu neki pop, ki je igral med pravoslavni terčiali veliko vlogo. Imeli so ga za čudodelca in že na zemlji za svetnika. Prekanjen je bil že tako, da si je znal med nevednim ljudstvom utrditi to svetniško alavo. Znan je bil daleč naokrog kot Joan Kronstatski in tudi car, ki je zelo praznoveren, ga je imel v visoki časti. Zdaj je pisal »svetemu sinodu« pismo, ki določa, da se ima dan Joanove smrti slaviti vsako leto. Joan bo torej razglašen za svetnika. Take so carjeve skrbi.

V stanovanju glasovitega pesnika Karalenka v Peterburgu je napravila policija hišno preiskavo, a brez uspeha. Vlada preganja Karalenka že več let, zlasti odkar je razkril bestialnosti, ki jih je počel gubernatorski svetovalec Filanov v poltavskem okraju. Karalenko je izdajatelj znanega mesečnika »Ruskoje Bagatstvo«.

Obsedno stanje je razglasila ruska vlada v sibirskem okraju Turuhonsk, kjer žive večinoma izgnanci. Pred kratkim so se tam politični kaznjenci uprli zaradi brezprimernih surovosti policijskih organov.

Policijske roke. Veliko senzacijo vzbuja ne- navaden proces, ki se vrši v Parizu. Tam živi veliko število članov ruske socialno-revolucijske stranke, ki ima v Parizu tudi svoj izvrševalni odbor. Več let je igral v stranki neki Azev jako važno vlogo. Mnogo atentatov je sam pripravil, pri drugih

pa je sodeloval. Zdaj je pa obtožen, da je bil — policijski vohun in agent provocateur, ki je dobival od ruske policije 37.000 frankov letne plače. Kot glavno dokazilno sredstvo služi izjava bivšega policijskega ravnatelja Lopukina, ki pravi, da je bil Azev dvakrat pri njem zahteval zvišanje plače, čes, da je bil njegov posel jako nevaren. Lopukin pravi dalje: »Tega nisem vedel, da pripada Azev organizaciji stranke. Mislim sem le, da ima z nekaterimi člani tesne zveze in da izve od njih, kaj se godi. Priporočil mi ga je prejšnji minister Durnovo.« Vrhutega je sodišče stranke dobilo pismo, ki ga je pisal Lopukin ministrskemu predsedniku Stoljipinu, kjer pripoveduje, da ga je Azev prosil, naj ga varuje socialno-revolucionarne stranke, ki ga zasleduje. Lopukinu se je zdelo, da je Azev tudi njemu nevaren. Iz Pariza je Azev pobegnil, poslal je pa svojo ženo k strankinemu sodišču s pismom, v katerem trdi, da je nedolžen.

Triletna bilanca. Dne 30. oktobra 1905 se je v Peterburgu razglasil carjev manifest, s katerim se je vpeljala pozneje dvakrat poslabšana volilna pravica. Zdaj je učenjak Wentius po podatkih iz ruskih časopisov izračunal statistiko obsodb od tistega časa pa do 30. oktobra 1908, torej za triletno dobo. Redna in vojna sodišča so v tem času obsodila 28.281 oseb, torej povprečno 26 oseb na dan. Od teh je bilo obsojenih 5165 na smrt, 6517 na prisilno delo (katorga), 1009 na dosmrtni izgon v Sibirijo. Izvršilo se je 2835 smrtnih obsodb, to je 54,9 odstotkov vseh na smrt obsojenih. Usoda ostalih je neznana; mnogo jih je bilo »pomiloščenih« na katorgo. — Če se primerja »ustavna« doba s prejšnjo, se vidi, da so se razmere grozno poslabšale. Leta 1904 je bilo po uradnih podatkih 2296 ljudi sodnijsko obsojenih, v »ustavni« dobi pa pride poprečno 5197 na leto, t. j. več kot dvakrat toliko kakor prej. Ta statistika pa še ne obsega tistih tisoč in tisoč žrtev, ki so bile »administrativno« obsojene na dolgotrajno ječo ali pa v Sibirijo in tudi ne tistih, ki so jih pomorile »kaznilne ekspedicije«. Politično življenje na Ruskem je torej res krasno!

Tolstoj živ v peklu. Ruska cerkev je čutila potrebo, da vrže Tolstoja še živega v pekel. V samostanu Glizijski se nahaja slika, ki kaže razburkano morje, po morju plava ladija, simbol cerkve. Polna je samih svetih duš. Nedaleč na obali stoji Lev Tolstoj v svojem delavskem oblaku, okoli njega pa Herodež, Nero in Julijan Apostata. V ozadju se odpira peklenko žrelo, v katero mečejo hudiči proklete ljudi, med katerimi je tudi Tolstoj. Da bi prav vsak vedel, da je Tolstoj proklet, je napisal »umetnik« nad njegovo glavo: Lev Tolstoj.

Proti socialistom v Nemčiji.

Nemški državni kancelar knez Bülow je bil kot pravi aristokrat in prijatelj kapitalistov velik nasprotnik socialne demokracije. Toda njegova zmoglost je bila vedno manjša nego njegovo sovrstvo in z vso svojo državniško umetnostjo se ni mogel uničiti delavske stranke, ki se vkljub njegovemu zaganju razvija, rastoča od leta do leta. To bi se godilo tudi tedaj, če bi bil državni kancelar bolj »fant od fare« nego je; zakaj razvoj socialne demokracije je vteteljen v kapitalističnih razmerah in zaradi tega je vsako »uničevanje« socializma in socialne demokracije smešno. Knez Bülow ne razume tega; ali pa si morda misli, da nič ne de, če se osmeši se enkrat, ko se je že dostikrat prej osmešil.

V pruskem deželnem zboru je pravkar proračunska razprava in to priliko je porabil kancelar za govoranco, s katero je hotel napraviti poseben vtisk. Govoril je to in ono, v javnosti se pa največ komentirajo besede, ki jih je govoril o socialni demokraciji.

Knez Bülow je začel s tem, da se je treba vrniti k staropruskemu varčevanju. Tudi pri vojni upravi je prilika za varčnost. Potem je govoril o volilni pravici in je dejal:

»Danes mi ni mogoče, povedati kaj o vprašanju pruske volilne reforme (za deželni zbor). Kar bi se moglo povedati sedaj, je bilo izraženo v prestolnem govoru. Priprave za volilno reformo se razvijajo in se izvršujejo marljivo.«

Nadalje je govoril o znani zadevi cesarja Viljema z novoletnim člankom. O tem je rekel:

»Kar morem storiti, da obvarujem krono ne razumevanja, sem storil. Tudi ko je izšel interview v »Daily Telegraphu«, nisem zamudil trenutka ter sem popravil dejstvo in prevzel krivdo na se. Naglasil sem vse, kar je moglo ublažiti nesrečni učinek tistega interviewa. Popravil sem izjave cesarjeve o vojnem načrtu proti Burom, o rusko-francoskem posredovanju, dalje napačno razumevanje izjave o japonski; skrbeti moram pa tudi za to, da ne nastane razpoka med nositeljem krone in med željami in čustvi dežele, ki bi bila lahko usodna za oba dela. Dežela ne sme dvomiti o nositelju krone, nositelj krone pa ne o deželi. Ustava ne sme ostati mrtva črka, temveč mora živeti tudi njen duh. V svoji lastnosti kot pruski ministrski predsednik moram pa skrbeti tudi za to, da se ne postavi zgodovinski položaj pruske krone, ki nam ga je zapustila slavna zgodovina in ki je pod-

aga naši emoti in naši bodočnosti, na kocko in da se ne obrabi.»

Naposled se je Bülow zmenil o željah konservativcev glede na ostrejši nastop proti socialni demokraciji. Dejal je:

«Vlada bi se zopet poslužila zakonitih sredstev, ki so se doslej izkazala kot brezuspešna proti socialnim demokratom, če bise prepričala, da vsa druga sredstva ne pomagajo. Doslej pa vlada nima tega prepričanja in zato za sedaj ne misli na izjemna zakonita sredstva. Glavni vzrok uspehov te stranke je nesloga meščanskih strank in ta se mora odpraviti.»

Bülow torej «za sedaj» ne misli na izjemne zakone proti socialni demokraciji. Čudno je torej, da govori o stvari. A če bi «pozneje» poskusil z izjemnimi policijskimi sredstvi, bi doživel tako blamažo, kakršno je doživel Caprivi. Nemška socialna demokracija že davno ni mala strančica, katero bi ugonobila policijska sablja.

Značilno je pa, da kaže državni koncelar tako javno in provokatorično svoje sovraštvo do največje stranke na Nemškem in da se postavlja pred vsem svetom kot zastopnik kapitalističnih izkoriščevalcev in pruskih junkerjev. Nemčija, v kateri je mogoča taka politika, se ne sme čuditi, da se njen duševni in državni vpliv v Evropi od dne do dne zmanjšuje. Poleg Španije je Nemčija danes najbolj reakcionarna država.

Politični odsevi.

Zaradi brezposelnosti so socialni demokratje v državnem zboru vložili sledeči nujni predlog:

«Avstrijska industrija je vstopila v znamenje krize, ki je že zdaj povzročila znatno omejitev obrata in odpust delavcev. V dobi, ko so dosegle cene živil in najemščine visino, da jih delavci ne zmorejo več, se tem težje občuti brezposelnost. Družine delavcev trpe lakoto in bridko bedo. A tudi trgovina in obrt čutita že ta pojav kapitalističnega gospodarskega zistema. Z ozirom na žalostni položaj predlagajo podpisani:

Zbornica poslancev naj sklene:

1. Vlada se poziva, da začne takoj in v najširšem obsegu z javnimi deli, ki so nameravana za prihodnjo dobo.

2. Med pogoje za oddajo teh naročil naj se sprejmejo take določbe o delavnih pogojih, da bo omogočeno nameščenje domačih delavcev z visjim načinom življenja.

3. Dela naj se na to, da dovolijo ces. kr. državne železnice za vožnje na bolj oddaljena delovna mesta znižane tarife.

4. Obrtnim oblastim naj se ukaže, da dovolijo nadurno delo samo v slučaju nujne potrebe.

5. Vpliva naj se na javne pravne korporacije, da oddajo svoja dela v dobi krize.

6. Državnemu zboru naj se z največjo naglico predloži material o vprašanju zavarovanja za brezposelnost in izposluje naj se subvencioniranje delovnega posredovanja in podpiranje brezposelnih od strokovnih društev iz javnih sredstev.

Vojna mornarica se poveča letos za 14 štabnih podčastnikov, 274 podčastnikov in 577 mož. Leta 1910 in 1911 se pomnoži vojna mornarica za 1650 mož, tako da bo imela leta 1911 svojih 14.000 podčastnikov in mornarjev. Stroški plača seveda ljudstvo, ki itak že ne ve, kam z denarjem. Ali pa — odkod ga dobiti.

Zaradi nemirov v Pragi se razširjajo glasovi, da se razglasi zopet izjemno stanje, če bi se v nedeljo ponovili kravali. Češki poslanci posredujejo pri vladi, da bi ne storila tega koraka.

O senzacionalni politični obsodbi se poroča iz Sarajeva. Odgovorni urednik «Srpske Rijeci» Jugović in glavni urednik Sander Omčikus sta bila pri okrožnem sodišču obsojena zaradi članka, ki je bil dobesedno prestavljen iz «Pester Lloyd» in sicer Jugović na sedem mesecev, Omčikus pa na leto težje ječe. Če je že neverjetno, da se v Sarajevu obsojajo ljudje zaradi članka, ki je lahko izšel v tako pohlevnem listu, kakršen je «Pester Lloyd», je visina teh kazni nezasišan skandal. Tudi ne bo nihče verjel, da se s tem utrjuje ljubezen za «novo domovino». Povrh tega sta morala baje oba takoj nastopiti kazen. V avstrijskem parlamentu se bo pač kaj povedalo o tej justici, kadar pride aneksijski zakon na dnevni red.

V ogrskem državnem zboru je srbski poslanec dr. Polit interpeliral zaradi «veleizdajniškega» procesa v Zagrebu. Na interpelacijo je odgovarjal ministrski predsednik dr. Wekerle, ki je protestiral proti mnenju, da bi bil on kaj vplival na ta proces in proti trditvi, da bi bila obtožba posledica bosanske aneksije. Potem je pripovedoval, da se je že davno pred aneksijo opazalo jugoslovansko gibanje in sicer v dvojni meri; eno je bila «vele-srbsko», drugo pa «velehrvatsko». Oboje je bilo nevarno državni skupnosti. Prvo je pretilo celi monarhiji, drugo pa ogrski državi. S prvim mora obračunati skupna monarhija, drugemu pa pride že ogrska država v okoliš. — O procesu je trdil, da se ne vodi proti Srbom, temveč proti krivcem. Ustavne razmere se povrnejo na Hrvaškem, kadar omogočijo to hrvaški poslanci. — Seveda je madžarska večina sprejela odgovor na znanje. Kdor pozna fevdalno klico na Ogrskem, se mu ne bo čudil. Kakor Hrvatsko, smatra vladajoča madžarska družba

tudi Bosno za svojo kolonijo. Zoper to ne pomagajo nobene patriotične deklaracije, ampak edino demokratična moč narodov.

Budimpeštanska «Nepozaya», glavno glasilo ogrske socialne demokracije, objavlja jako oster članek o zagrebskem «veleizdajniškem» procesu in o obtožnici ter imenuje ves proces tragikomedijo, v kateri mora razpasti Rauch s svojimi pomagači.

Srbskemu prestolonasledniku čita belgrajski «Zvono» levite s sledečimi besedami: «Kakor doslej bo srbski narod tudi sedaj sam odločeval svojo usodo in ne potrebuje nobenih voditeljev, temveč je vesel, če se reši vseh voditeljev. Prestolonaslednik bi storil bolje, če bi se pripravil za poklice konstitucionalnega vladarja s pridnim in resnim učenjem, ne pa da se meša v državne posle, za kar ni upravičen po ustavi. S frazami ni srbskemu narodu nič pomagano.»

Hrvatsko-srbska koalicija je, če se sme verjeti madžarski korespondenci «Teleki Ertösite», pripravljena na kompromis z ogrsko vlado. Po Wekerlejevem govoru, o katerem govorimo na drugem mestu, so hrvaški poslanci izjavili, da se hrvatsko-srbska koalicija rada približa ministrskemu predsedniku, če hoče res obnoviti ustavne razmere na Hrvaškem. Tudi koalicija ne želi nič drugega kakor da se izvršuje ogrsko-hrvatska nagodba. Železničarska pragmatika bi ne bila zapreka spravi, ker bi se jezikovno vprašanje lahko uredilo z naredbami. Morda se je hrvatsko-srbska koalicija res že naveličala boja.

Bolgarska mobilizacija ostane, kakor kaže doslej, brez resnih posledic. Ker so med Bolgarsko in Turčijo še pregovori zaradi odškodnin, je najbolj verjetno, da je hotela bolgarska vlada le dobiti v roko sredstvo za nekoliko močnejši pritisk na Turčijo. Splošno se pa upa, da se kmalu doseže mirna sprava obeh držav.

Pruski deželni zbor se pripravlja, da izvrši veliko infamijo. Pri zadnjih volitvah je bilo izvoljenih sedem socialistnih demokratov v deželni zbor, med njimi pet v Berlinu. Ker je sodrug dr. Liebknecht še v trdnjavi, jih je zdaj šest v zbornici; štirje so iz berlinskih okrajev. Mandate teh štirih hoče zdaj večinoma uničiti, češ, da so bili volilni imeniki napačno sestavljeni. Lopovščina tiči v tem, da so bili imeniki za vse berlinske okraje sestavljeni po enem sistemu in če bi se razveljavili socialistični mandati, bi se morali tudi meščanski. Tega pa večina noče, temveč samo socialne demokrate hoče oslepariti. Razburjenost je zaradi tega velika med berlinskim delavstvom.

Domače vesti.

«**Velik ljudski shod**» so sklicavali ljubljanski zizibambule ves teden v Mestni Dom. In v nedeljo se je zbral velikanski shod, ki je štel — petdeset udeležencev. Socialni demokratje so namreč sklenili, da ostanejo doma. Kako bodo zdaj Ribnikarjevci konstruirali «socialistične brutalnosti»?

«**Naš List**» ponatiskuje lumparsko laž, da sta bilo dva zizibambule v Šiški z noži ranjena. Od «Našega Lista» sploh ne pričakujemo drugega, kakor — zizibambuliade.

Zopet nesreča v Trbovljah. Dne 26. prosinca 1909 je spravljal v Liki stanujoči Jakob Arh vozička s premogom (hunte) iz Rudnika. Pri tem ga je vsled nepredvidnosti motor na tla podrl in težko poškodoval. Arh je 25 let star, v Trojano na Kranjskem pristojen in oženjen. Rudniška podjetja bi pač lahko skrbela za večjo varnost svojih delavcev, pa seveda to stane denar!

Jako animiran komers se je vršil v nedeljo večer v gostilni Dekleva na Sv. Petra cesti v čast delegatom in gostom na strankinem zboru. Priredila ga je ljubljanska organizacija. Igral je pomnoženi ljubljanski sekstet. Goste so pozdravljali v imenu stranke sodrug Etbin Kristan, za deželno organizacijo sodrug Anton Kristan, za okrajno sodrug Petrič. Odzdravljali so s krasnimi govori sodrugi Muchitsch, Demetrovič, Glumac, Regent. Zabava se je izvršila na splošno zadovoljnost. Na komersu se je mladina vdala plesu, a kolikor je bilo videti, je vjela semtertja tudi kakšnega starejšega.

Tržiški sodrugi, pozor! Dne 20. februarja se vrši zabavni večer organiziranega delavstva, ki ga priredita organizaciji čevljarjev in predilničarjev. Bo pri gosp. Jožefu Kavčiču. Začetek ob 8. uri zvečer. Agitirajte, da bo udeležba obilna.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolice zove tem potom delavstvo Ljubljane in okolice, naj pristopi v društvo. Vstopnina znaša 1 krono, delež 20 kron! Vpiše se lahko v pisarni na Dunajski cesti št. 20, potem v prodajalni na Glincah, pri sodrugu I. Kočmurju v tobačni tovarni, pri sodrugu Josipu Zupanu, Hranilniške hiše, pri sodr. Grilu v Vodmatu, pri sodr. Josipu Petriču na Rešjevi cesti, pri sodr. Udoycu in Kanoniju v Šiški kakor tudi pri vseh delavskih zaupnikih.

Iz tovarnega vlaka, ki pelje iz Maribora zjutraj okoli pol 8. ure do Ruš, je dne 29. prosinca padel kurjač. Truplo je bilo na dvoje prerezano. Nesreča se je zgodila nedaleč od vzhodne signalne šipe. Drugi tovarni vlak, ki je kmalu prišel od iste strani, je truplo pripeljal na postajo Ruše,

odkoder so je takoj nesli v mrtvašnico. Ponesrečenec je kurjač Jožef Taurer ter je oženjen. Strojevodja pravi, da ne ve, kdaj je kurjač padel s stroja.

Starostno zavarovanje so klerikalci v nedeljo na ljubljanskem shodu odklonili. Shod je bil zelo «živ». Ze ob otvoritvi je začel velik del zborovalcev razgrajati in razvil se je pravi boj med njimi in med reditelji ter njih armado, ki je končno zmaga. Govori poročevalcev so bili tako demagogični, da je tudi med klerikalci tak jezuitizem nenavaden. Pokazalo se je, da ni imela stranka prav nobenega stališča v tako važnem vprašanju. «Če nočete tega zavarovanja, pa ne bomo zanj» — to je bila vsa njih modrost. Končno so sklenili, da se završa vladni načrt. O shodu, ki je zelo zanimiv za politično psihologijo klerikalcev, bomo še poročali. In danes bodi le toliko povedano: Če nameravajo klerikalci pod krinko kmečkega varstva ovirati delavsko zavarovanje, si bodo prste tako opekli, da se jim ne zacelijo izlepa.

Liberalni zaupniški shod, ki je bil včeraj v Ljubljani ob udeležbi približno 250 članov, je bil zanimiv v raznih smereh. Kar so govorili in sklepali o svoji organizaciji in agitaciji, nas ne zanima. Omenimo naj pa, da se je pokazal precej znaten odpor proti oficelni gosposki politiki in posebno krepka opozicija se je pokazala proti zvezi s klerikalci. Sprejeta je tudi zadevna resolucija, ki zahteva slogo in daje deželnozborskim poslancem direktivo v tem zmislu. Kaj več povemo o shodu ki je bil ob 1/2.1. opoldne že končan, prihodnjč.

Nesreča. V goriško bolnišnico usmiljenih bratov je bil sprejet 56 letni mizar Konstatin Magera, ki se je ponesrečil o priliki, ko je stavil na mestni hiši v prvem nadstropju telarje. S telarjem vred je padel na dvorišče vsled zgubljenega ravnotežja. Poškodoval se je tako hudo, da je v bolnišnici umrl.

Društvene vesti.

Društvo «Ljudski oder» v Trstu ima v nedeljo, dne 7. svečana 1909 ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani «Delavskega Doma», ulica Boschette št. 5, II. nadstropje V. redni občni zbor. Dnevni red: 1. Prečitavanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. Poročila odbora: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, d) pregledovalcev računov; 3. Predavanja, 4. Knjižnica in čitalnica; 5. Podružnice in prečitavanje in odobritev novih podružničnih pravil; 6. Odseki in prečitavanje tozadevnih pravilnikov; 7. Premena članarine; 8. Slučajnosti. Pristop na občni zbor imajo člani in vsi prijatelji delavske izobrazbe, katere vabimo, da se udeležijo v velikem številu. Podružnice pošljejo za vsakih 10 članov po enega zastopnika.

Pekovski ples v Trstu se vrši v nedeljo dne 7. februarja v lepi in bogato dičeni dvorani Tartini, ulica Giosuè Carducci (ex Torrente) št. 28 I. nadstropje. Na plesu bode sviral odlični orkester. Dvorana se odpre ob 9. zvečer, ples se prične ob 9.30, in bo trajal do 3. zjutraj. Gospodične in gospe dobe na vratih eleganten plesni red.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarinah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

Dopisi.

Iz Zagorja. (Denuncijant blamiran!) Denunciral je nekdo naše sodruge, češ, da kolportirajo «Napreje». Pri sodišču so bili vsi oproščeni. Da, da — denuncijantska kri se je blamirala. Zato: sedaj še vse bolj na delo, da ga ne bo delavca v Zagorju, ki bi ne imel «Napreja».

Zagorje. (Občno konsumno društvo v Zagorju) se znamenito razvija. Na čelu mu je sodr. Miha Čobal, ki res v vsakem oziru vzorno vodi ta zavod! V prihodnji številki bomo obrazložili ter pokazali na podlagi številki znameniti provcit zadruge! Le se na delo v čast in dobro delavstva!

Telefon št. 177

52—18

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n.
slavnemu občinstvu priporočam

**zagrebaško in
:: češko pivo ::**

Telefon št. 177

Milko Krapeš

urar in trgovec z zlatino, zapriseženi
sodnijski cenilec, Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo različnih stenskih in
žepnih ur, kakor tudi zlatih in srebrnih verižic, uhanov
in prstanov. V zalogi imam tudi gramofone in plošče
s slovenskimi napetimi in godbo. Z ozirom na bližajočo
se božično in novoletno praznike, naj nihče ne zamudi
te prilike, ker bom prodajal po znatno nizkih cenah.
Malo dobička, veliko prometa! Cenike pošiljam zastonj
in poštne prosto! 52-12

Velika in moderna

: zaloga oblek :

— za gospode, dečke in otroke —

A. KUNC

LJUBLJANA, Dvorni trg št. 3
:: (na vogalu Židovske ulice) ::

Strokovnjaška postrežba z iz-
bornimi izdelki, po nizkih, stalnih,
na vsakem predmetu okna-
:: denih cenah. ::

Naročila po meri točno in
:: priznana dobro. ::

35 letni velik uspeh!

**Močan želodec,
pravilno prebavo
ter odprtje telesa**

se doseže, ako se uporablja mno-
gokrat odlikovano

želodčno tinkturo

lekarna Piccolija

Ljubljana, Dunajska cesta.

Steklenica 20 v. Naročila po povzetju.

Prva slovenska ::

:: modna trgovina

za gospode

Engelbert Skušek

Ljubljana

Mestni trg št. 19

se najtopleje priporoča.

104-81

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v
tako gostilne
kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše
glasilo. Agitirajte „Rdeči Prapor“!
povsod za

Nizke cene! Velika suknena zaloga!

Priporočljiva slovenska trgovina za moško
in žensko blago pri 52-12

sv. Cirilu in Metodu

Ljubljana, Lingarjeve ulice 1.

J. Jax & sin

— LJUBLJANA —

Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „ADLER“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

24-6

Največja zaloga, najboljša in najcenejša trdka za
naročevanje ozir. nakupovanje!

Čopičev za pleskarje, sobne slikarje, zidarje, mizarje.

Lakov, pristnih angleških za vozove.

Emajlna prevlake, pristne, v posodicah po 1/3, 1/4, 1/2
in 1 kg. 104-15

Jantarjeve glazure za pode. Edino trpežno in naj-
lepše mazilo za trde in mehke pode.

Voščila, štedilnega, brezbarvnega in barvnega za
pode; najcenejše in najboljše.

Rapidola, pripravnega za vsakovrstne prevlake.

Brunolina za barvanje naravnega lesa in pohištva.

Olje in mazilo za stroje, olje proti prahu.

Ustanovljeno
l. 1832.

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Ustanovljeno
l. 1832.

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Maščobo za usnje.

Oljnatih barv, priznani najboljše.

Oljnatih barv v tubah, g. dr. Schönbeld.

Firneža, pripravnega iz lanenega olja, kranjskega.

Steklarskega kleja, pristnega, za nameno trpežnega.

Gipsa, alabasterskega in stukaturnega.

Karbolineja, najboljše.

Fasadnih barv za apno.

Barv, suhih, kemičnih, prstenih in rudninskih.

Kleja za miza je in sobne slikarje.

Vzorcev za slikarje, najnovejših.

GRIČAR & MEJAČ, Ljubljana

Prešernove ulice št. 9

priporočata v največji izbi po najnižjih cenah

obleke za gospode, obleke za dečke, obleke za otroke, površnike za gospode in
dečke, žakete za dame, paleto za dame, plašče za deklice.

Stanje hran. vlog: nad 33 milijonov kron. Rezerv. zaklad: nad 900.000 kron

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure po-
poldne, jih obrestuje po 4%, ter pripisuje nevzdržene obresti vsakega pol leta h kapitalu.
Rentni davek od vložitnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.
Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina
ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost
vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča
denar mladoletnih otrok in varovancev. 26-5

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne
listine pa po 5%, na leto.

Dolnška družba združenih pivovarov Žalec in Laški trg

Telefon št. 168. v Ljubljani

priporoča svoje

izborno pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

52-3